

Maddî kalp beka izi taşır mı?

Does a heart bear the stamp of eternity?

Dr. İbrahim Feyyaz NALDEMİR

Düzce Üniversitesi, Araştırma Görevlisi

Leyla NALDEMİR

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

İnsanoğlu yeryüzünde vücut bulduğundan beri yaşamını sürdürmenin ötesinde bir çaba içerisinde. Mevcut olan gayret ve enerjisini insanın varlığının özünden almaktadır. Maddî yönüyle insanın yaşamını idame ettirmesi için var olan, manevî yönüyle ise ebediyete yönelen kalp bu çabanın en öndeki uzvu olarak nitelendirilebilir.

Bu çalışmada beka kavramı çerçevesinde insanın sonsuzluk arzusuna meyyal eylemler içerisinde olması Bediüzzaman'ın tespitleri bağlamında okunmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: Kalp, Beka, İman, Öz uyarılma

Abstract

Since the beginning of his life in the world, Mankind has been making an effort beyond living. This effort derives its energy from the essence of the existence of humanbeing. As its biological aspect exists for the maintenance of human life; the spiritual aspect of the heart directes him to the eternity and it can be described as the foremost limb in this effort.

In this study, within the framework of the concept of eternity, the humanbeing's actions and desires to be eternal are read in the context of Bedi-uzzaman's determinations.

Keywords: *Heart, Eternity, Faith, Self-arousal*

Giriş

İnsanoğlunun Cennet diyarından dünyaya gönderilmesine sebep olan soru “Sana sonsuzluk ağacını ve yok olmayacak bir mülkü haber vereyim mi?”^[1] şeytani fısıldamasıdır. Bu durum âdemoğlunun nizam kursun diye dünya hayatına gönderilmeden evvel dahi özünde bir beka cevherinin varlığına bir işarettir. İnsan tanımadığı, varlığından haberdar olmadığı yahut kendisinde bir karşılığı olmayan “şey” in peşine düşmez, ona karşı bir tecessüs beslemez. Bu cevher insanın ciddi bir ihtiyacı ve arzusu olmalı ki ilk insan olan Hz. Âdem’i Cennet yaşantısından koparıp Dünya sürgününe gönderecek kadar Allah (cc)’in emrinden nisyana sürüklemiştir.

İnsan hikâyenin sonunu bilse de beka sorusuyla muhabiyet onu “acaba”ya sürükleyecektir. Bunun nedeninin ise açık bir şekilde beka arzusu olduğu söylenebilir. Kuran-ı Kerim’de Allah (cc) “And olsun biz bundan önce Âdem’e ahit vermiştik, fakat o, unutuverdi. Biz onda bir kararlılık bulamadık”^[2] buyurmuştur. Cennette rahatı mevcut olan Hz. Âdem (as) Şeytan’ın bu sorusuna meylederek Allah (cc)’a verdiği ahdi unutuverdi ve lütfedilen Cennet’ten çıkarılarak, dünya hayatına gönderildi. Artık ayrıldığı mekânına varmak için çabalayacağı yaşantısı hem kendi hem de ondan türeyenler için yeryüzünde başlamış oldu. İnsanın Dünya’ya gönderilmesindeki hikmetlerin içerisinde insana yüklenen en önemli vasıf, insanoğlunun yüce Yaratıcının yeryüzündeki halifesi olmasıdır.^[3] Bu noktada vekilin, “asl”ı temsil etmiş olması da dikkat çeken bir noktadır. Zira vekâlet bağlamında sonlu olanın temsili, sonsuz olandan bir takım vasıflar gerektirmektedir.

Bediüzzaman Said Nursî, beka hakkında 3. Lem’âda “Yalnız sen bakisin ve senin ibkan ile mevcudatın beka bulabildiğini bilip itikat ederim. Öyle ise, senin muhabbetinle onlar sevilir. Yoksa alaka-i kalbe layık değiller”^[4] diyerek gerçek bakinin Baki-i Hakiki olan Allah (cc) olduğunu ve diğer tüm yaratılanların onunla beka bulacağını belirtiyor. Ayrıca bu cümlede beka arzusu ile kalp arasında sırlı bir ilişki vurgulanmıştır.

Kalbe maddî bağlamda bakılacak olursa, göğüs boşluğunda, iman tahtasının altında her iki akciğer ve omurgaların arasında vücuda en korunaklı biçimde yerleştirilen organlardan biridir. Kalp temel olarak dört odacıktan oluşur. Odacıklar arasında sızmayı engelleyen kapakçıklar vardır. Kalbin temel görevi insan vücudundaki yaklaşık 40-50 trilyon hücrenin her birine oksijen götüren kanı pompalamaktır^[5]. İnsan kalbi günde ortalama 100.000 defa kasılarak vücuda oksijen açısından zengin kanı gönderir.

Kalbin bir günde yüz binlerce kez kasılma işlevi düşünüldüğünde onun yorulup yorulmadığı sorusu akla gelmektedir. Kalp kasıldıktan sonra ana damar aorttan bir miktar kan vakum etkisiyle geri yansır ve kalbi besleyen koroner arterlere dolar. Kalp adeta kasılması bittikten sonra dinlenirken kendini besler.

Bu yorulmak bilmeyen mükemmel makinenin düzgün çalışması odacıklar arasındaki ahenge bağlıdır. Bu ahengi sağlayan ve kalbin kasılmasını

Kalp kasıldıktan sonra ana damar aorttan bir miktar kan vakum etkisiyle geri yansır ve kalbi besleyen koroner arterlere dolar. Kalp adeta kasılması bittikten sonra dinlenirken kendini besler.

*Kalp ölen bir
insanda en son
işlevini kaybeden,
varlığının
başlangıcı olan
anne karnında
ise döllenmeden
yirmi iki gün
sonra çalışmaya
başlayan ilk
organdır.*

tetikleyen olay, kalbin sağ üst kesiminde bulunan beş milimetre kare boyutundaki sinoatrialnod adındaki spontan elektrik impulsu üretebilen bir hücre grubundan çıkan elektriksel uyarıdır. Bütün organlar zahiren kalbin atımıyla hayata tutunurken, kalp kendi üzerindeki bir ilhama mazhardır. Tıp akil erdiremediği bu duruma “öz uyarılma” diyerek adileştirmiştir. Bu kendini tetikleme olayı öyle bir boyuttadır ki ameliyat esnasında göğüs duvarı dışına alınan kalp, vücuttan tamamen ayrıyken dahi atmaya devam eder. Kalp ölen bir insanda en son işlevini kaybeden, varlığının başlangıcı olan anne karnında ise döllenmeden yirmi iki gün sonra çalışmaya başlayan ilk organdır. Bu durum insanın fitratında var olan sonsuzluk isteğinin bu et parçasında da olup olmadığını sordurmaktadır. Zira kalbin ilk çalışan ve en son duran organ oluşu alem-i bekadan haber verir.

Hz. Peygamberin (asm) iyi olursa bütün vücudun da iyi olacağına işaret ettiği ve et parçası olarak nitelediği kalp^[6], göğüs kafesinin içerisinde, kaburga-omurgadan oluşan kemik kale ile akciğer tarafından adeta hava yastığı ile kuşatılmış, perikard denilen zırh ile büyük bir koruma altına alınarak ihtimam gösterilmiştir.

Maddeten bu şekilde korunan kalbin manen nasıl muhafaza edileceği 3. Lem'a'da Nakşilerin zikri olan “ya Baki entel Baki” hakikati ile ele alınır^[7]. Üstat bu zikrin kalbi masivadan bir cerrahi ameliyat gibi temizlediğini belirtmektedir. Devamında “madem o hadsiz mahubut fanidirler, beni bırakıp gidiyorlar, onlar beni bırakmadan evvel ben onları, ya Baki entel Baki demekle bırakıyorum. Yalnız sen bakisin ve senin ibkan ile mevcudat beka bulabildiğini bilip itikat ederim. Öyle ise, senin muhabbetinle onlar sevilir. Yoksa alaka-i kalbe layık değiller”^[4] diyerek dünya hayatına bakan tüm maddî eşyanın fıraka mahkûm olduğunu, yüzleri gerçek Baki'ye döndürüldüğünde baki olabileceğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla insanoğlu kesretin içerisinde temel öz olan ve kalbindeki beka arzusunu tatmin eden, onu Fecr suresinde bildirilen imanın huzuruna kavuşmuş mutmain^[8] nefse sevk edecek olan Baki-i Zülcelal'in zikri ile fani olanı baki olana çevirmeyi hedefleyip zikir ile bunu gerçekleştirmeye çalışmalıdır.

Ağlanacak hallerine gülen nev-i beşerin, gelecekte içinde bulunacağı durumu hayalen gören ve bu hallerine ağlayan Üstad, gaffletten nasıl kurtulacağını ve mutluluğun nasıl bakileştirileceğinin reçetesini 28. Lem'a'nın 10. Nüktesinde şu şekilde veriyor “Madem dünyanın gaffletkârâne gülmeleleri, böyle ağlanacak acı hallerin perdesidir ve muvakkat ve zêvale mâruzdur. Elbette biçare insanların ebedperest kalbini ve aşk-ı bekaya meftun olan ruhunu güldürecek, sevindirecek, meşru dairesinde ve müteşekkiraneye, huzurkerane, gaffletsiz, masumane eğlencelerdir ve sevap cihetiyle baki kalan sevinçlerdir. Bunun içindir ki, bayramlarda gafflet istila edip gayr-ı meşru daireye sapmamak için, rivayetlerde, zikrullahı ve şükre çok azim tergiibat var. Ta ki bayramlarda o sevinç ve sürur nimetlerini şükre çevirip, o nimeti idame ve ziyadeleştirsin. Çünkü şükür nimeti ziyadeleştirir, gafflet ise kaçıtır.”

Hayatını alışkanlıkları üzerinden sürdüren insanoğlu yaşamaya alıştığı ve farkındalığını yitirip tefekkür melekesini elde edemediği sürece birçok şeye muhabbet besler ve onlara bağlanır. Ancak hepsi zamanla elinden kayıp gider. Masivaya bağlanan insan firakından dolayı azap çeker. Hâlbuki insanoğlunun kalbine sonsuzluk aşkı verilmiştir. İşte burada kişi “Baki-i Hakiki yalnız sensin, masiva fanidir. Fani olan elbette baki bir kalbin alacasına medar olamaz”^[7] manasını düstur edinip kaybolmaya mahkûm eşyanın varlığını kalpten çıkarabilirse, elde ettiği durum bekadan uzaklaşmaya mani olacaktır.

Arapça bir kelime olan kalp kelimesinin manasına bakıldığında, merkez, öz, can manalarıyla beraber bir şeyin altını üstüne getirmek, alt üst etmek, bir şeyi geriye döndürmek çevirmek anlamları da görülmektedir^[9]. Bu mana yakınlığı kalbin hareketli oluşu sebebiyle her ne yöne çevrilse yani ne ile meşgul edilse oraya meyyal olduğuna bir işaret.

Yine kalbin maddî yönüne bakılacak olursa kalpte toplam dört odacık bulunmaktadır. Oksijen açısından fakir kanı alan sağ kulakçık (sağ atrium), kanı oksijence zengin hale getirmek için akciğere yollayan sağ karıncık (sağ ventrikül), oksijenden zengin kanı toplayan sol kulakçık (sol atrium) ve kanı vücuda pompalayan sol karıncık (sol ventrikül). Bu dört odacık ahenk ve uyum içerisinde tam ittihat ile çalışır. Bu odacıkların arasında kan sızmasını engelleyen kapaklar bulunur. Bu kapaklar görevini yapamaz, kaçak olursa kalpte bozukluklar, hastalıklar oluşur.

İşte bu “et parçası”nın maddî boyutunun küçük bir aksaklığı nasıl ki bütüne sirayet edip onu hasta ediyorsa, onun manevî boyutundaki kapakçıklarından olan iman da Rabb’in razı olmadığı şeylerin girmesini engeller. İmandaki zaaf kalbe dünya sevgisinin dolmasına neden olacaktır. Allah kalbin batinını iman ve marifet ve muhabbeti için yaratmıştır. kalbin zahirini sair şeylere müheyya etmiştir. Cinayetkâr hırs kalbi deler, sanemleri içine idhal eder. Allah darılır, maksudunun aksiyile mücazat eder^[10]. Bu cümle, hırsın kalbi nasıl müşevveş ettiği dalalet eder.

Mesnevi-i Nuriye’de ifade edildiği üzere “Halbuki umur-ı dünyevîden herhangi bir emir olursa, kalbin istek ve amaline nazaran bir kıl kadardır. Demek kalp ebedülabada müteveccih açılmış bir penceredir. Bu fani dünyaya razı değildir.”^[11] Cenab-ı Hak bu durumu Rad suresinde teklif ile mükellef insanoğluna şöyle beyan eder “Bilesiniz ki gönüller ancak Allah’ı zikrederek huzura kavuşur.”^[12] Yani insan taşıdığı nefsin heva ve heveslerinin peşinden ne kadar koşarsa koşsun ve bu arzular ne kadar yerine getirilirse getirilsin onu memnun etmeyecek, huzura kavuşturmayacak ve itminan duygusuna vasil eylemeyecektir. Bu sonu gelmez arzular ve fani olanın bitmeyecek sanılan nimetleri, beka duygusu ile mayalanan kalbi buhrana sevk edecek ve kalbî hastalıklardan doğan birçok arızalı durumun da ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

İnsan vücudundaki yaklaşık 40-50 trilyon hücrenin her birine toplam uzunluğu 95.000 km olan damarlar aracılığıyla oksijen götüren kanı

Arapça bir kelime olan kalp kelimesinin manasına bakıldığında, merkez, öz, can manalarıyla beraber bir şeyin altını üstüne getirmek, alt üst etmek, bir şeyi geriye döndürmek çevirmek anlamları da görülmektedir.

*Maddî ve manevî
yönü kendinde
içkin olan kalpten
yola çıkarak
insan kendisine
“acaba ben de
sonsuz olmak,
beka bulmak ister
miyim, yoksa
kaybolmak-yok
olmak daha mı
makbuldür”
sorusunu
yöneltebilir.*

pompalayan kalp, günde yaklaşık 100.000 defa kasılarak oksijen açısından zengin kanı gönderir. Ortalama 70 yıl yaşayan bir insanın kalbi ömrü boyunca tahmini 2,5 milyar kere kasılacaktır. Bu rakamlar üzerinden tefekkür edilecek olunursa, bu durum kalbin beka arzusunun şiddetine bağlanabilir. Kalp dur durak bilmeden, hiç yorulmadan, içten tetiklenerek milyarlarca kez pompalanmaktadır.

Maddî ve manevî yönü kendinde içkin olan kalpten yola çıkarak insan kendisine “acaba ben de sonsuz olmak, beka bulmak ister miyim, yoksa kaybolmak-yok olmak daha mı makbuldür” sorusunu yöneltebilir. Bu soruyu kendine hayalen soran Bediüzzaman “Bir zaman, küçüklüğümde, hayalimden sordum: ‘Sana bir milyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonra ademe ve hiçliğe düşmesini mi istersin? Yoksa, baki fakat adi ve meşakkatli bir vücudu mu istersin?’ dedim. Baktım, ikincisini arzularıp birincisinden ‘Ah!’ çektim. ‘Cehennem de olsa beka isterim’ dedi”^[13] diyerek yok olmaktansa, sonu kötü de olsa kalbin mutlaka beka istediğini vurgulamıştır. Bu sonsuzluk isteği İslam ile şereflemeyenlerin kıvrandığı “var olma” paradoksu ve “ölüm çıkmazı” ile yüzyılın insanında acı bir şekilde tezahür etmektedir.

İnsan kendisinin olduğu gibi sevdiği şeylerin de sonsuz olmasını ister. Yok olacağını bildiği hiçbir şeye bağlanamaz. Bunun farkına varan mimsiz medeniyet, insanları “sınırsız hizmet”, “tükenmez kalem”, “açık büfe”, “bitmeyen pil” gibi sonsuzluk çağrıştıran kelimelerle kandırmak istemektedir. Kalbinde masivaya veya yalancı sonsuzluklara yer veren insan, farkında olmadan kalbini elemle, kederle doldurur. Kederini dünya zevkleriyle geçirmeye çalıştığında da günahları kanıksayarak sonu gelmez bir batağa düşebilir. Günahları küçümseyecek yahut günah olmadığını iddia edecek bir konuma geldiğinde ise “Her bir günah içinde küfre gidecek bir yol vardır”^[14] şümülüne dahil olur. “Küfre saplananlara gelince, onları uyarsan da uyarmanın da onlar için birdir, inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir. Gözleri üzerinde de bir perde vardır. Onlar için büyük azap vardır”^[15] uyarısını Cenab-ı Hak insanoğluna bildirmiştir.

Burada akla şu soru gelebilir; kalbine mühür vurulan insan sonsuzluk arzusundan vaz geçer mi? Bu sorunun cevabının ‘hayır, vazgeçmez’ olduğunu modern bilimlerin en temel uğraşlarından biri olan insanın ömrünü uzatma meselesi (ölümü yenmek) vermektedir. Bu noktada sonsuzluk isteğinin kalple beraber nefiste de var olduğu da ortadadır. Eşyanın fenomenini araştıran insanoğlu aslında varlığının özünde gizli olan beka duygusunun etrafında dönmektedir. Düşünülecek olursa öleceğini bilen insan neden çok çaba sarf edip, hayatını adayıp götüremeyeceği birçok eser vücuda getirir? Dikkatli bakılırsa öldükten sonra adının anılması isteğiyle varlığının devamını arzuladığı görülmektedir.

Kalbin maddî boyutuna geri dönülecek olursa, onun kasılmasını sağlayan uyarı, sağ atriumda bulunan sinoatrial düğüm adındaki spontan elektrik impulsu üretebilen bir hücre grubundan çıkan elektriksel uyarıdır. Sinoatrial

düğüm hücreleri kalp kası ile aynı türden hücrelerdir. Yalnızca diziliş şekiller farklıdır. Bu hücrelerin tıbbi literatürde sadece görev tanımları vardır. Elektriksel uyarıyı kendi kendine nasıl ortaya çıkardıkları muammadır. Sinoatrial düğümünden çıkan elektriksel uyarı kulakçıklar ve karıncıklar arasındaki atrioventiküler düğüme gelir ve uyarı bekletilir. Bunun nedeni kalbin farklı odalarındaki kasılmalar arasında süre oluşturarak aynı anda kasılmasını engellemektir. Sinoatrial düğüme verilen kendi kendini uyarma gücü, insana verilen beka arzusuna benzetilebilir.

İnsan doğduğu andan itibaren ölüncüye kadar yaşama arzusu içerisindedir ve hatta hadislerde belirtildiği üzere yaşlandıkça bu duygu artmaktadır. Çocukluğun ilk çağlarında, sonlu oluşa ve ölüme karşı bir bilinmezlik söz konusudur. Yakınıni kaybeden bir çocuğa onu madden bir daha göremeyeceğini idrak ettirmek zordur. Bu durumu sonsuzluk algısının insan fıtratına doğuştan verildiğinin bir göstergesi olarak görmek mümkündür. Zira zihin çocukluk döneminde bilişsel manada gelişmemiş kabul edilmekle beraber, beynin materyalist algı ile biçimlenmediği/sınırlandırılmadığı dikkate alınırsa “sonlu” olmayı kavrayamayan çocuğun algısının “sonsuzluğu” kavradığı söylenebilir. İnsan büyüdükçe maddî dünyanın sınırları ile zihni kısıtlanacak, dolayısıyla içindeki sonsuzluk duygusuna ket vurulmaya çalışılacaktır. Ancak beka arzusu hiçbir zaman kaybolmayacak sadece kalbin odacıklarında hapsolacaktır.

Sonuç itibarıyla dünyada var edilmeden evvel yaratılmış olan insan, beka yurdunda var olmuş, fena yurdunda vücut bulmuştur. Sonsuzluk arzusu içinde var olan insan, vazifesinin kıymetini bilmeli ve Üstadın şu sözlerine kulak vermelidir “Hem deme ki: ‘Ben hiçim; ne ehemmiyetim var ki, bu kâinat, bir Hakîm-i Mutlak tarafından kasdî olarak bana teshîr edilsin, benden bir şükür-i küllî istenilsin?’ Çünkü sen, çendan nefsin ve suretin itibarıyla hiç hükmündesin, fakat vazife ve mertebe noktasında sen şu haşmetli kainatın dikkatli bir seyircisi, şu hikmetli mevcudatın belâgatlı bir lisân-ı nâatıkî ve şu kitab-ı âlemin anlayışlı bir mütâlâacısı ve şu teşbih eden mahlûkatın hayretli bir nâzırı ve şu ibadet eden masnuâtın hürmetli bir ustabaşısı hükmündesin.”^[16]

Kaynakça:

- 1- Taha Suresi 120.ayet
- 2- Taha Suresi 115.ayet
- 3- Bakara Suresi 30.ayet
- 4- Bediüzzaman Said Nursî, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s.32.
- 5- <https://www.bbc.com/turkce/vert-fut-44926689>
- 6- Buhari, İman 39
- 7- Bediüzzaman Said Nursî, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s.3.
- 8- Fecr Suresi 28.ayet

İnsan doğduğu andan itibaren ölüncüye kadar yaşama arzusu içerisindedir ve hatta hadislerde belirtildiği üzere yaşlandıkça bu duygu artmaktadır.

-
- 9- Arapça-Türkçe Büyük Sözlük, Arif Erkan, Huzur Yayınevi, 2006, İstanbul, Tevakkü Arapça-Türkçe Sözlük uygulaması
- 10-Bediüzzaman Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s. 631.
- 11-Bediüzzaman Said Nursî, Mesnevi-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s.192.
- 12-<https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Ra'd-suresi/1734/27-28-ayet-tefsiri>
- 13-Bediüzzaman Said Nursî, Şualar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s.360.
- 14-Bediüzzaman Said Nursî, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s.21.
- 15-Bakara Suresi 6.ve 7. Ayetler
- 16-Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2017, s.296.